

HE laiksi rikoslain 25 luvun 9 §:n muuttamisesta

Johdanto

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rikoslakia. Esityksen mukaan laittoman uhkauksen syyteoikeutta koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi niin, että teko olisi virallisen syytteen alainen, jos laitton uhkaus kohdistuisi henkilöön hänen työtehtävänsä vuoksi eikä rikosentekijä kuulu työpaikan henkilöstöön. Syyttäjä saisi nostaa syytteen laittomasta uhkauksesta myös, jos teko on kohdistunut henkilöön hänen julkisen luottamustehtävänsä vuoksi.

Esitys on valmisteltu virkatyönä oikeusministeriössä.

Tausta

Sisäministeriön, oikeusministeriön sekä opetus- ja kulttuuriministeriön asettama työryhmä esitti 8.5.2019 luovuttamassaan mietinnössä (Sanat ovat tekoja. Vihapuheen ja nettikiusaamisen vastaisten tekojen tehostaminen. Sisäinen turvallisuus. Sisäministeriön julkaisuja 2019:23), että oikeusministeriö arvioi, pitääkö sananvapauteen liittyvät viharikokset säätää virallisen syytteen alaisiksi ainakin niissä tilanteissa, joissa henkilö joutuu vihapuheen kohteeksi virkatoimiensa, työtehtäviensä tai luottamustehtäviensä hoitamisen vuoksi. Tällöin niiden eteenpäin vieminen rikosprosessissa ei edellyttäisi asianomistajan rangaistusvaatimusta. Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman Osallistava ja osallistuva Suomi mukaan hallituskauden aikana toteutetaan poikkihallinnollisesti toimenpiteitä, joilla puututaan nykyistä vahvemmin järjestelmälliseen häirintään, uhkailuun ja maalittamiseen, joka uhkaa sananvapautta, viranomaistoimintaa, tutkimusta ja tiedonvälitystä. Hallitusohjelman mukaan turvataan edellä mainittujen rikosten torjuntaan ja selvittämiseen riittävät resurssit sekä osaaminen ja edistetään syrjintä- ja viharikostilanteen systemaattista seurantaa kansallisesti ja kansainvälisesti. Käsillä oleva hallituksen esitys on osa hallitusohjelmassa mainittuja toimia. Käräjäoikeuksien laamannit tekivät 19.12.2018 oikeusministeriölle lainsäädäntöesityksen lainkäyttöhenkilöstön rikosoikeudellisesta suojasta vihamielistä mediavaikuttamista vastaan. Poliisihallitus, valtakunnansyyttäjänvirasto ja käräjäoikeuksien laamannit ovat tehneet oikeusministeriölle 17.6.2019 esityksen lainsäädännöllisistä muutostarpeista viranomaisten maalittamiseen puuttumiseksi.

Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on tehostaa työ- tai julkisen luottamustehtävän vuoksi henkilöön kohdistetun laittoman uhkauksen saattamista syytteeseen. Työtehtävä tai julkinen

luottamustoimi on voitava suorittaa ilman asiattomia häirintää tai pelkotiloja aiheuttavaa väkivallalla tai muulla rikoksella uhkaamista. Tämä koskee kattavasti työ- ja virkatehtäviä kuten erilaisia palvelu- ja asiakaskohtauksia työalasta riippumatta sekä julkisia luottamustehtäviä. Esitys on myös osa hallitusohjelman tavoitetta puuttua nykyistä vahvemmin järjestelmälliseen häirintään, uhkailuun ja maalittamiseen, joka uhkaa sananvapautta, viranomaistoimintaa, tutkimusta ja tiedonvälitystä. Viranomaisten ja poliittisten päättäjien toimiin kohdistuva keskustelu ja arvostelu on olennainen osa sanan- ja mielipiteenvapautta. Julkinen keskusteluilmapiiri on kuitenkin erityisesti sosiaalisessa mediassa koventunut. Tavoitteena on perusoikeuksia kunnioittaen osaltaan vähentää ja puuttua julkisessa keskustelussa ja erityisesti sosiaalisessa mediassa esiintyviin laittoman uhkauksen kaltaisiin ääri-ilmiöihin.

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse. Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua lausuntopalvelu.fi:hin. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelu.fi:n sivulta Ohjeet > Käyttöohjeet. Palvelun käyttöönoton tukea voi pyytää osoitteesta lausuntopalvelu.om@om.fi.

Lausuntoja voivat antaa muutkin kuin jakelussa mainitut. Kaikki annetut lausunnot ovat julkisia ja ne julkaistaan lausuntopalvelu.fi:ssä.

Oikeusministeriö ei maksa palkkiota pyydettyistä ja annetuista lausunnoista.

Aikataulu

Lausunto pyydetään toimittamaan oikeusministeriölle viimeistään 10.8.2020.

Valmistelijat

Lainsäädäntöneuvos Lena Andersson, lena.andersson@om.fi, puh. 050 3746297.

Liitteet:

[HE-luonnos.docx](#) - HE-luonnos

[Ruotsinkielinen pääasiallinen sisältö ja säädösehdotus.docx](#) - Ruotsinkielinen pääasiallinen sisältö ja säädösehdotus

Jakelu:

Auktorisoidut Lakimiehet ry
Dosentti Riitta Ollila, Jyväskylän yliopisto
Eduskunnan oikeusasiamies
Elinkeinoelämän keskusliitto (EK)
Etelä-Suomen syyttäjäalue

Helsingin hovioikeus
Helsingin käräjäoikeus
Helsingin poliisilaitos
Itä-Suomen hovioikeus
Itä-Suomen syyttäjäalue
Itä-Uudenmaan käräjäoikeus
Julkisen sanan neuvosto
Julkiset Oikeusavustajat ry
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto (JHL)
Kaakkois-Suomen poliisilaitos
Keski-Suomen käräjäoikeus
Keskusrikospoliisi
Korkein oikeus (varataan tilaisuus antaa lausunto)
Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti
Liikenne- ja viestintäministeriö
Länsi-Suomen syyttäjäalue
Medialiitto ry
Miesjärjestöjen keskusliitto ry
Naisjärjestöt yhteistyössä ry
Oikeuspoliittinen yhdistys Demla ry
Oikeustoimittajat ry
Opetus- ja kulttuuriministeriö
OTT, yliopistonlehtori Tatu Hyttinen, Turun yliopisto
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry
Poliisihallitus
Professori Kimmo Nuotio, Helsingin yliopisto
Professori Päivi Korpisaari, Helsingin yliopisto
Professori Sakari Melander, Helsingin yliopisto
Päätoimittajien yhdistys ry
Sisäministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö
Suomen Ammattijärjestöjen keskusjärjestö (SAK)
Suomen Asianajajaliitto ry
Suomen Journalistiliitto
Suomen kuntaliitto ry
Suomen Lakimiesliitto ry
Suomen poliisijärjestöjen liitto ry
Suomen Syyttäjäyhdistys ry
Suomen tuomariliitto ry
Tasa-arvovaltuutettu
Tieteentekijöiden liitto ry
Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
Tuomioistuinvirasto
Turun hovioikeus
Työ- ja elinkeinoministeriö
Valtakunnansyyttäjän toimisto
Valtioneuvoston oikeuskansleri
Valtiovarainministeriö
Varsinais-Suomen käräjäoikeus
Yhdenvertaisuusvaltuutettu

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Koivisto Ari-Pekka
Oikeusministeriö

Andersson Lena
OM